

A
ESiN.E
iSL
1968

SABA H

J-I-44/c

İslâm da kadın nın mevki' i

272

- 3 -

Emel Esin

Dini
Bahisler

Melek, hürî, gilmân kelimelerinin Tevrat ve İncil'de mu-kaabili, «arkhangelos», «angelos» ve «cherubim» dir. Bu maf-hûmlar Hristiyanlıkta da, Allah ile insan arasında rûhânî bağların timsâli addedilirken, tedennî devirlerinde materialist tefsirlere gidilmiştir. (Fatih Bizans'ı muhâsara ettiği sırada, mücerred mefhûmlar ile âşinalığı kayb etmiş olan Bizans, ruhbânî meclis kurmuş ve meleklerin cinsiyeti olup olma-dığını münâkaşa etmekte idi.)

İslâm'da kadının mevki'i

Emel Esin

Bu husustaki bir âyeti de Prof. Arsel tam aksine olarak tefsir etmiş ve âyetin hakiki vechesini gösteren kısmı hafz etmiş. Âyetin tam metni şudur:

«Size câiz olan kadınlardan iki ve üç dört nikâh edebilirsiniz. Fakat hakiki şekilde âdil olmaktan çekiniyorsanız tek (kadın) olsun veya sağ ellerinizin mâlik olduğu (eski metinlerde bu tabir harbde esir alındır) olsun. Bu daha doğrudur. Yoksa yanlış yola saparsınız (An-Nisa /3).

Bu âyet ile âşikâr sûrette Kur'anı Kerim monogamiyi tavsiye ettiği gibi, muhtelif hâdislerde Peygamber S.A.'de monogamiyi medh etmişti:

«Ne mutlu ehl-i kitâbdan adama ki, tek kadın alır. Ve o kadın ve kocasına ki, iki eli bir işe değmeser dahi birbirinden başkasına râğbet etmezler.»

(N. Arif, Binbir hadis, Kahire 1319 H. hâdis 210.)

İslâmiyetde, kadının boşan mağı istemek hakkı da vardır. Bu hakkı, kocasından dostâne bir şekilde ister veya boşanmak hâlinde kendisine verilecek «mehr» in bir kısmından vaz geçerek, serbest olur. Kur'an şöyle der:

«O (kadın), eğer (mehr'den) fidye verirse, onlara (boşananlara) karşı söyleyecek söz yoktur» (An-Nisâ/229.)

Boşanmak isteyen kadının «mehr»den vereceği fiyde hü sùsunda, kocasının o kadını tazyike hakkı yoktur (An-Nisâ/19).

İslâm âilesini idâre eden prensipler hakkındaki mülâhazaları bitirirken şunu da ilâve edelim. Prof. Arsel'in iddiasına râğmen, Müslüman âilesinin yapılışının kadınlar için «facia» olmadığı ve «ke fâret» olarak erkeklerin «hiç bir işe yaramaz» vaziyete düşmelerine de yol açmadığı, tâ rihe müsellemidir. Aksine, müstesnâ vaziyetler hâric, Müslüman âilesi hayırlı insanlar yetiştirmiştir. Kadın ve erkek ekseriyet ile birbir-

lerine, Kur'anın dediği gibi sevgi ve merhamet ile (Ar-Rûm/21) bağlı kalmıştır. «Cennet annelerin ayağı altın dadır» diyen Peygamber çocukların indinde anne haklarını baba hakkından yüksek tutmuştur (Arif, hadis 188).

İslâm kadınları eğer istidâdli ise, cemiyete amme işlerinde ve bilhassa kültür hayatında, hizmet etmek fırsatını, hem zamânları olan Avrupa kadınlarından daha kolaylıkla bulmak da idi. Aile mes'uliyetini taşıyan İslâm erkekleri ekseriyetle ahlâkları ve prensip sâhibi kişiler olarak yaşamakta idi. «Hiç bir işe yaramaz» olmak şöyle dursun, üç kit'aya yayılan ve Çin Türkistanından Espanya'ya kadar sayısız âbideler bırakan bir büyük medeniyeti bu İslâm erkekleri ve kadınları vücuda getirdiler.

İslâm prensipleri, adâlet ahlâk ve doğruluk mefhûmları ciddiye alınmamağa başlanınca, İslâm memleketleri tedennî etti. Bundan sonra endüstri devrimine ayak uydurarak bizden ileriye gitmiş medeniyetlere hayranlık, ve şekli kalan taklid, kendi ken dimize güvenimizi ve teşebbüs cesâretimizi sarsdı. Bu perişanlığımız, Atatürk'ün getirdiği faal tutum, teknik sâhadâ hamle ve İslâmiyetin ah lâk prensipleri sâyesinde, arkâda kalmaktadır.

Prof. Arsel, İslâmın ebedî hayat hakkındaki tasavvurlarını da bühtân altında bırakmaktadır. Materyalist mütefekkirlerin usûlünü ta'kib ederek, mücerred timsâlleri birer maddî varlık olarak göstermek ister. Halbuki Kur'an kendi ifâdesi ile, «her gönüle gizli olan» (As-Sajda sûresi/17), Peygamberin tâbirî ile «hiç bir beşerin hatıra getirmediği» (Arif, hâdis 581) cennet mefhûmlarını «timsâl»ler ile anlatır. Kur'anın cennet tasvirleri, (Kötülükden) çekinenlere vâd edilen cennetin timsâli..» (Muhammed sûresi/15) ibâresi ile başlar. Başka türlü bu mefhûmları insanın anlayamayacağı, Kur'an'da tasrih edilir (Al-Ankabût sûresi/43). Meselâ cennetin ırmaklarını ve ağaçlarını İslâm Peygamberi insan kalbindeki hislerin birer timsâli olarak tefsir etmiştir. (Arif hadis 488). Halk dilinde «Tûbâ ağacı» denen mefhûm, Kur'an'da, her mevsimde meyve veren bir ağaç şeklinde anlatılan iyiliğin timsâlidir. A-yet şöyledir:

«Allahın timsâller gösterdiği anılamıyorsunuz? Hayırlı sözün timsâli, kökü kuvvetli, dalları göğe yükselen hayırlı ağaçtır. Rabbinin izni

ile, her mevsimde meyve verir...» (İbrâhim sûresi/24-25)

Kevser Havuzu «yıldızlar kadar çok» gönüllerin «süt gibi» pâk suyundan içtiği İslâm dininin timsâlidir (Bukhârî, hadis 607, 661, 2059).

«Timsâl»lerin bazıları da insan şeklinde. İslâm peygamberine ilâhî ilhâmı veren melek, bâzen «gönlünde fışıldar», bâzen «insan şeklinde temessül» ederdi (Bukhârî, hadis 2,3). Bu meleğe Kur'an «Rûh» demektedir. Cennet olan melekler, hürîler ve gulâmlar, her biri ayrı nevî rûhânî ilhamların timsâleridir. Hürî kelimesi, havvâri (İsâ'nın yardımcıları) ile aynı kökten gelerek, evvel emirde, gü nâhdan çekinen safvet hissi mânâsını taşır. Şunu da ilâve edelim ki, Prof. Arsel'in bugünkü «eş» mânâsına aldığı «zevc» kelimesi Kur'anın dilinde yaradılış nevelerinden biri mânâsına kullanılmıştır.

Meselâ (Al-Hacc) sûresinin beşinci âyeti şöyle der:

«..Her «zevc»den güzel birer nebât bitirdi.»

Melek, hürî, gilmân kelimelerinin Tevrat ve İncil'de mu-kaabili, «arkhangelos», «angelos» ve «cherubim»dir. Bu maf-hûmlar Hristiyanlıkta da, Allah ile insan arasında rûhânî bağların timsâli addedilirken, tedennî devirlerinde materialist tefsirlere gidilmiştir. Fatih Bizans'ı muhâsara ettiği sırada, mücerred mefhûmlar ile âşinalığı kayb etmiş Bizans ruhbânî meclis kurmuş ve meleklerin cinsiyeti olup olmadığını münâkaşa etmekte idi.

İlk Müslümanlardan Ka'b kızı Nuseybe, İslâmiyeti kabûl ederken, Peygamberden cennetde kadınların nasibinin erkeklerinkinden daha aşağı mı olacağını sorarak, Prof. Arseli ilgilendiren bir diğer mevzûa değinmişti. İslâm Peygamberi Nuseybe'ye şu âyet ile cevâb verdi:

«Hakikaten, Müslüman erkeklere ve Müslüman kadımlara, ve inanan erkeklere ve inanan kadınlara, ve ibâdete devam eden erkeklere ve ibâdete devam eden kadınlara ve doğru sözlü erkeklere ve doğru sözlü kadınlara ve sabırlı erkeklere ve sabırlı kadınlara ve huşû duyan erkeklere ve huşû duyan kadınlara, ve sadaka veren erkeklere ve sadaka veren kadınlara, ve oruc tutan kadınlara ve ahlâkları erkeklere ve ahlâkları kadınlara ve Allahı çok anan erkeklere ve çok anan kadınlara, Allah merhamet eder ve yüce iyilik vâd eder» (Al-azhâb/35).

TAKVİM

Hicri: 1388 Safer: 20
Rumi: 1384 Hızır: 13

İst. Ank. İzm.

İmsak	2.37	2.26	3.01
Güneş	4.39	4.26	4.57
Öğle	12.10	11.55	12.18
İkindi	16.07	15.50	16.11
Akşam	19.22	19.05	19.25
Yatsı	21.14	20.54	21.06